

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Obdo/13/2023
Identifikačné číslo spisu:	2322204205
Dátum vydania rozhodnutia:	14.06.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivana Nemčeková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:2322204205.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivany Nemčkovej, členiek senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. a JUDr. Lenky Praženkovej, v spore žalobcu: FARMA FRESH SLOVAKIA, s.r.o., so sídlom Seredská 247/4012, Trnava, IČO: 36 238 813, zastúpeného Prosman a Pavlovič advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Hlavná 31, Trnava, IČO: 36 865 281, proti žalovanému: LOGSERVICE, s.r.o., so sídlom Drevená 766/1, Galanta, IČO: 44 867 158, o návrhu žalobcu na nariadenie neodkladného opatrenia, v konaní vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 10Cb/17/2022, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 31. januára 2023, sp. zn. 32Cob/2/2023, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Trnave z 31. januára 2023, č. k. 32Cob/2/2023 - 114 a uznesenie Okresného súdu Galanta z 30. novembra 2022, č. k. 10Cb/17/2022 - 93,
z r u š u j e a v r a c i a vec na ďalšie konanie Okresnému súdu Galanta.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej tiež „súd prvej inštancie“) uznesením z 30. novembra 2022 č. k. 10Cb/17/2022 - 93 konanie o návrhu žalobcu na nariadenie neodkladného opatrenia zastavil a žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznal.

2. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobca sa domáhal nariadenia neodkladného opatrenia, ktorým mal súd nariadiť žalovanému, aby akýmkoľvek spôsobom nenakladal so žalobcom konkretizovanými nehnuteľnosťami, najmä aby k nim nepreviedol odplatne alebo bezodplatne vlastnícke právo, nezaťažil ich záložným právom alebo akýmkoľvek iným vecným bremenom, nevložil ich do základného imania obchodnej spoločnosti. Alternatívne žalobca žiadal, aby súd vydal zabezpečovacie opatrenie, ktorým zriadi záložné právo v prospech žalobcu na ním konkretizovaných nehnuteľnostiach a na uspokojenie jeho pohľadávky voči spoločnosti AGRISEM, s.r.o., uplatnenej v súdnom konaní vedenom pred Okresným súdom Galanta pod sp. zn. 15Cb/4/2020 v celkovej sume 122 195,23 eura s príslušenstvom.

3. Žalobca svoj návrh odôvodnil tým, že spoločnosti AGRISEM, s.r.o. (ďalej tiež „dlžník“) predal pohonné hmoty a iné prevádzkové kvapaliny, za poskytnutý tovar vystavil dlžníkovi faktúry na kúpne ceny v celkovej hodnote 289 483,86 eura, avšak dlžník ich uhradil len čiastočne. Žalobca sa zaplata z vyššej sumy domáhal v upomínacom konaní, pričom proti vydanému platobnému rozkazu bol podaný odpor a vec bola postúpená Okresnému súdu Galanta, ktorý v pokračujúcom konaní sp. zn. 15Cb/4/2020 uložil dlžníkovi povinnosť uhradiť žalobcovi zvyšok dlžnej sumy. Uvedené konanie nie je doposiaľ právoplatne skončené. Dlžník bol v tom čase vlastníkom žalobcom konkretizovaných nehnuteľností, vo vzťahu ku ktorým sa žalobca domáhal nariadenia neodkladného opatrenia, avšak tieto následne dlžník previedol na žalovaného za kúpnu cenu 260 000 eur. Žalobca tiež uviedol, že Mgr. Adrián Iványi, konateľ dlžníka, je rovnako aj konateľom žalovaného, v dôsledku čoho sa žalobca domnieva a obáva, že by mohlo dôjsť k ohrozeniu prípadnej exekúcie na majetok dlžníka, týkajúcej sa uvedenej pohľadávky žalobcu voči dlžníkovi. Nakoľko dlžník uskutočnil kroky k tomu, aby znížil hodnotu svojho majetku, je žalobca toho názoru, že prípadná exekúcia jeho pohľadávky je ohrozená a je daná potreba bezodkladnej úpravy pomerov navrhovaným opatrením súdu.

4. Žalobca ďalej uviedol, že sa už v minulosti domáhal, aby súd za takýchto okolností nariadil neodkladné opatrenie, a to v rámci konania vedeného na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 8Cb/14/2020 o neúčinnosť právneho úkonu, ktoré je v súčasnosti prerušené do skončenia konania vedeného na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 15Cb/4/2020. V uvedenom konaní o neúčinnosť právneho úkonu súd prvej inštancie neodkladné opatrenie v žalobcom požadovanom znení nariadil, následne však toto rozhodnutie odvolací súd zmenil tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol z dôvodu, že neboli splnené podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia. Tento svoj záver odvolací súd odôvodnil tým, že žalobca nepreukázal svoju aktívnu vecnú legitimáciu, pretože ako veriteľ musí mať v čase rozhodovania súdu voči dlžníkovi vykonateľnú pohľadávku a nie iba pohľadávku žalovateľnú. V nadväznosti na to žalobca v tu súdom prvej inštancie posudzovanom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia uviedol, že keďže základný predpoklad pre vyslovenie neúčinnosti právneho úkonu z hľadiska jeho odporovateľnosti bol z pohľadu judikatúry zmenený rozhodnutím Veľkého senátu občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. mája 2022 sp. zn. 1VCdo/1/2022, je nevyhnutné inak nazerať aj na podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia, a to tak, že žalobca (podľa uvedenej judikatúry) disponuje v zmysle § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka vymáhateľnou pohľadávkou voči dlžníkovi. Súd prvej inštancie rozhodol o zastavení konania o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia z dôvodu, že z konania sp. zn. 8Cb/14/2020 považoval za zistené, že o obdobnom návrhu týkajúceho sa rovnakých sporových strán a tých istých nehnuteľností vo vlastníctve žalovaného, na rovnakom skutkovom a právnom základe, bolo už právoplatne rozhodnuté, a to jeho zamietnutím uznesením Okresného súdu Galanta z 15. júna 2020 č. k. 8Cb/14/2020 - 88 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave z 24. novembra 2020 č. k. 21Cob/113/2020 - 246, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 14. decembra 2020. Uvedené podľa súdu prvej inštancie tvorí neodstrániteľnú prekážku konania podľa § 230 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „CSP“), a to prekážku vecí rozhodnutej.

5. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Trnave (ďalej tiež „odvolací súd“) uznesením z 31. januára 2023 č. k. 32Cob/2/2023 - 114 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o zastavení konania a žalobcovi nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

6. Odvolací súd uviedol, že žalobcom opisovaná zmena súdnej judikatúry nie je zmenou skutkových okolností významných pre rozhodnutie, ako to predpokladá § 329 ods. 3 CSP, v dôsledku čoho prekážka vecí rozhodnutej je stále prítomná a nedovoľuje súdu, aby vec nanovo prejednal a rozhodol. Ďalej konštatoval, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza zo správneho právneho posúdenia vecí a odvolanie navrhovateľa

nie je opodstatnené, v dôsledku čoho odvolací súd napadnuté uznesenie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil.

7. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) včas dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Dovolateľ navrhol ním napadnuté rozhodnutie zrušiť a vrátiť vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

8. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ vyvodzuje z toho, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia v tomto prípade konzumuje vec samu, keďže prostredníctvom neho možno dosiahnuť trvalú úpravu pomerov medzi stranami. Z toho dôvodu aj napadnuté uznesenie odvolacieho súdu má povahu rozhodnutia vo veci samej, proti ktorému je prípustné dovolanie podané v zmysle § 420 CSP.

9. Dovolateľ v súvislosti s vytýkanou vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP tvrdí, že súdy nižších inštancií odmietli prejednať ním podaný návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, čím porušili jeho právo na spravodlivý proces a v konaní došlo k odmietnutiu spravodlivosti. V súvislosti s dôvodmi, o ktoré opreli oba súdy nižších inštancií rozhodnutie o zastavení konania, a teda bez vecného prejednávania a rozhodnutia návrhu žalobcu (neskoršieho dovolateľa) na nariadenie neodkladného opatrenia, uviedol, že súd nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Musí sa od doslovného znenia právneho textu odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka interpretácie zákonov a všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou, pričom aj v týchto prípadoch musí svoju interpretáciu danej právnej normy založiť na racionálnej argumentácii (podporne dovolateľ uviedol nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 72/2010). V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného predpisu, je nutné uprednostniť teleologický výklad, ktorý korešponduje so zmyslom a účelom zákona, pred gramatickým výkladom.

10. K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľ uviedol, že v danom prípade nebola naplnená prekážka veci rozhodnutej, nakoľko súdy sa pri posudzovaní pôvodného návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia nezaoberali dôvodnosťou nariadenia neodkladného opatrenia. V nadväznosti na to dovolateľ argumentoval, že ak by sa aj jednalo o prekážku veci rozhodnutej, tak s poukazom na § 329 ods. 3 CSP došlo v dôsledku vydania judikátu sp. zn. IVCdo/1/2022 k zmene skutkových okolností oproti pôvodnému návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a táto prekážka ex lege odpadá. Dovolateľ nesúhlasil s interpretáciou pojmu „skutkové okolnosti“ obsiahnutou v ods. 12 a 13 napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, podľa ktorého zmena judikatúry, v dôsledku ktorej sa mení výklad právnej normy, nie je skutkovou okolnosťou. Podľa názoru dovolateľa sa v danom prípade oba súdy nižších inštancií príliš formalisticky zamerali na fakt, že došlo k zmene judikatúry, ktorá sama o sebe nepredstavuje zmenu skutkových okolností. Ak však zmena judikatúry znamená naplnenie odlišných predpokladov pre to, aby bolo možné návrhu vyhovieť, uvedené nevyhnutne musí predstavovať zmenu skutkovej okolnosti.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 veta pred bodkočiarkou CSP), dospel k záveru, že dovolanie je prípustné ako aj dôvodné a napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.
K právnej úprave prípustnosti dovolania

12. Podľa ustanovenia § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to

zákon pripúšťa. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky prípustnosti dovolania, patrí do výlučnej právomoci odvolacieho súdu.

13. Podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo, alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

15. Podľa ustanovenia § 421 ods. 2 CSP, dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n).

16. Podľa ustanovenia § 431 ods. 1 CSP, dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení.

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

17. Podľa ustanovenia § 440 CSP, dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

K prípustnosti dovolania z dôvodov podľa § 420 CSP.

18. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu. Výnimočnosti tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti.

19. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane vyjadril záver, aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne, a v záujme právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd vo veci konať a rozhodnúť o veci samej, čo platí pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázky posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci odvolacieho súdu.

20. Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal

za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

21. Primárne sa dovolací súd musel zaoberať otázkou, či napadnuté uznesenie odvolacieho súdu predstavuje spôsobilý predmet procesne prípustného dovolania z hľadiska toho, či spĺňa podmienku rozhodnutia súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí. Z tohto hľadiska bola relevantná

výroková časť napadnutého rozhodnutia (podľa § 423 CSP dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné).

22. Dovolací súd uvádza, že za rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, je potrebné bez ďalšieho považovať rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvej inštancie o zastavení konania; tu o zastavení konania o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, bez jeho vecného prejednania. Najvyšší súd obdobne v skoršom uznesení z 27. februára 2019, sp. zn. 1Cdo/140/2018 (ods. 17), vyslovil, že: „Pod pojmom „rozhodnutie, ktorým sa konanie končí“ treba rozumieť také rozhodnutie odvolacieho súdu, v dôsledku ktorého sa skončí samotné konanie o veci (vymedzenej v sporovom konaní žalobou) bez toho, aby došlo k jej vecnému prejednaniu na odvolacom súde (napr. o uznesenie odvolacieho súdu o odmietnutí odvolania proti rozsudku súdu prvej inštancie; uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bol zrušený rozsudok súdu prvej inštancie a konanie zastavené; uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvej inštancie o zastavení konania alebo odmietnutí podania atď.).

23. Dovolací súd pre úplnosť dodáva, že z judikatúry najvyššieho súdu súčasne vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o neodkladnom opatrení, ktoré má charakter rozhodnutia vo veci samej, je prípustné dovolanie podľa ust. § 420 CSP (R 76/2018; Zbierka stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 9/2018).

Rozhodnutie súdu o neodkladnom opatrení, vrátane rozhodnutia odvolacieho súdu, má povahu rozhodnutia vo veci samej za predpokladu, že samotné neodkladné opatrenie konzumuje vec samu. To je splnené v prípade návrhov na nariadenie neodkladného opatrenia po skončení konania a v prípade návrhov pred jeho začatím, na ktoré v zmysle § 336 ods. 1 CSP nenadväzuje žaloba (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, str. 1086; rovnako tiež napr. uznesenie najvyššieho súdu z 5. januára 2017, sp. zn. 5Obdo/76/2016).

24. V danom prípade má návrh na neodkladné opatrenie väzbu na konanie Okresného súdu Galanta sp. zn. 8Cb/14/2020 o neúčinnosť právneho úkonu, ktoré je t. č. prerušené. To je zrejme dôvodom, pre ktorý Okresný súd Galanta konanie vyvolané podaním predmetného (druhého) návrhu žalobcu na nariadenie neodkladného opatrenia viedol ako samostatné konanie pod sp. zn. 10Cb/17/2022.

25. Podstatné z hľadiska prípustnosti dovolania však bolo, že dovolací súd považoval napadnuté potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu týkajúce sa zastavenia konania o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, za také rozhodnutie, ktorým sa toto samostatne vedené konanie končí, čím bola splnená základná podmienka prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP. Vzhľadom na uvedené dovolací súd pristúpil ďalej ku skúmaniu, či došlo k dovolateľom namietanej vade zmatečnosti ním vyvodzovanej z ust. § 420 písm. f) CSP.

K prípustnosti a dôvodnosti dovolania z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP.

26. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP, na ktoré dovolateľ odkazoval v dovolaní, zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky (ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov, ďalej tiež „ústava“).

27. Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne

zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k dovolateľom vymedzenému dôvodu zmätočnosti skutočne došlo.

28. Podstatou práva na spravodlivý proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie a rozhodnutie súdov tak, aby konanie ako celok bolo nielen zákonné, ale aj spravodlivé.

29. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že procesne nesprávnym postupom odvolacieho súdu, prípadne i postupom súdu prvej inštalácie, bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces.

30. Dovolací súd, po oboznámení sa s námietkami dovolateľa ohľadom porušenia práva na spravodlivý súdny proces až do takej miery, že došlo k odmietnutiu spravodlivosti, dospel k záveru, že dovolanie v danej veci podané v zmysle § 420 písm. f) CSP je nielen prípustné ale aj dôvodné.

31. Podľa článku 46 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky [ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v neskoršom znení], každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. (4) Podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.

32. Podľa článku 2 ods. 1 a 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku, ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. (2) Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

33. Podľa ust. 161 ods. 1 a 2 CSP, ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len "procesné podmienky"). (2) Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

34. Podľa ust. § 230 CSP, ak sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať a rozhodovať znova.

35. Podľa ust. § 234 ods. 2 CSP, ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

36. Podľa ust. § 324 ods. 1 CSP, pred začatím konania, počas konania a po jeho skončení súd môže na návrh nariadiť neodkladné opatrenie.

37. Podľa ust. § 325 ods. 1 CSP, neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

38. Podľa ust. § 326 ods. 1 CSP, v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia sa popri náležitostiach žaloby podľa § 132 uvedie opísanie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich potrebu neodkladnej úpravy pomerov alebo obavu, že exekúcia bude ohrozená, opísanie skutočností hodnoverne osvedčujúcich dôvodnosť a trvanie nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana a musí byť z neho zrejmé, akého neodkladného opatrenia sa navrhovateľ domáha.

39. Podľa ust. § 328 ods. 1 CSP, ak súd nepostupoval podľa § 327, nariadi neodkladné opatrenie, ak sú splnené podmienky podľa § 325 ods. 1, inak návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietne.

40. Podľa ust. § 329 ods. 2 a 3 CSP, pre neodkladné patrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie. (3) Ak po vydaní uznesenia, ktorým bol zamietnutý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, dôjde k zmene skutkových okolností významných pre rozhodnutie, nezakladá právoplatné rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, prekážku rozhodnutej veci.

41. Dovolací súd, vychádzajúc z vyššie uvedenej právnej úpravy, podrobil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, dovolaciemu prieskumu z hľadiska dovolacích dôvodov nastolených v zmysle § 420 písm. f) CSP.

Z návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia ako aj z obsahu odvolania žalobcu proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie vyplývalo, že dovolateľ v predmetných podaniach odôvodňoval opodstatnenosť druhého návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia zmenou okolností, za ktorých podal svoj predchádzajúci, vo výsledku zamietnutý návrh.

Za zmenu okolností podstatných pre rozhodnutie považoval to, že došlo k zmene judikatúry týkajúcej sa definície vymáhateľnej pohľadávky vo vzťahu k odporovateľnosti (neúčinnosti) úkonov, ktorá súvisí s navrhovaným neodkladným opatrením, v dôsledku zjednocujúceho rozhodnutia prijatého Veľkým senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v uznesení

zo 17. mája 2022, sp. zn. 1VCdo/1/2022, publikovaného pod poradovým číslom 2/2022

v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 1/2022. Podľa tohto judikátu (R č. 2/2002) vymáhateľná pohľadávka v zmysle ustanovenia § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka je pohľadávka, ktorú možno úspešne vymáhať v základnom súdnom konaní. Z predchádzajúceho rozhodnutia Krajského súdu v Trnave z 24. novembra 2020

sp. zn. 21Cob/113/2020 pritom vyplýva, že za dôvod nevyhovenia pôvodnému návrhu žalobcu na nariadenie neodkladného opatrenia súd označil skutočnosť, že žalobca nemá aktívnu legitimáciu, keďže nemá súdnym rozhodnutím priznanú (vykonateľnú) pohľadávku voči hlavnému dlžníkovi, pričom tento záver v tom čase korešpondoval s vtedajšou rozhodovacou praxou súdov.

42. V zmysle vyššie uvedeného uznesenia veľkého senátu najvyššieho súdu

sp. zn. 1VCdo/1/2022 (R č. 2/2002), došlo k prelomeniu dovtedajšej judikatúry

a ustáleniu otázky čo sa považuje za vymáhateľnú pohľadávku veriteľa pre jeho možnosť odporovať súdnou žalobou právnym úkonom dlžníka ako voči veriteľovi právne neúčinným. Uvedené nepochybne súvisí s podmienkami stanovenými v § 325 ods. 1 CSP pre možnosť nariadiť veriteľom (tu žalobcom) navrhované neodkladné opatrenie voči aktuálnemu vlastníkovi (držiteľovi) nehnuteľností nadobudnutých od žalobcovho dlžníka a v súvislosti s vyvolaným konaním o neúčinnosť právneho úkonu vedeným pred Okresným súdom Galanta sp. zn. 8Cb/14/2020. Je zrejmé, že v prvom zamietajúcom rozhodnutí odvolací súd vo vzťahu k aktívnej legitimácii žalobcu skúmal ako rozhodnú skutočnosť existenciu judikovanej (vykonateľnej) pohľadávky. Vo svetle judikátu R č. 2/2022 sa z hľadiska podmienok

pre nariadenie neodkladného opatrenia stala právne relevantnou okolnosť existencie vymáhateľnej pohľadávky ako pohľadávky, ktorú možno úspešne vymáhať v základnom súdnom konaní. Samotná existencia takej pohľadávky veriteľa

(navrhovateľa neodkladného opatrenia) je skutkovou okolnosťou a v rámci konania o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia ju súd skúma v rámci posudzovania dostatočného osvedčenia zákonných podmienok pre možnosť navrhované neodkladné opatrenie nariadiť. Súčasne dovolací súd vychádza z premisy, že odvolací súd v prvom, návrh zamietajúcom rozhodnutí, pri závere o nedostatku aktívnej legitimácie žalobcu

pre neosvedčenie existencie judikovanej - vykonateľnej pohľadávky, už ďalšie podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia neskúmal, resp. ani skúmať nemohol.

43. Za vyššie konštatovaného stavu je potom v danej veci potrebné ustanovenie § 329 ods. 3 CSP vo väzbe na ust. § 325 ods. 1 CSP vykladať tak, že žalobcom v návrhu

na neodkladné opatrenie tvrdená okolnosť existencie pohľadávky proti dlžníkovi, ktorú možno úspešne vymáhať v základnom súdnom konaní, v spojení aj s ostatnými podmienkami pre nariadenie neodkladného opatrenia predstavuje zmenu skutkového stavu, než ktorý

bol predmetom rozhodnutia Krajského súdu v Trnave z 24. novembra 2020 sp. zn. 21Cob/113/2020 v konaní vedenom Okresným súdom Galanta pod sp. zn. 8Cb/14/2020.

44. Možno teda konštatovať, že za takto zmenených okolností by vo veci konajúci súd už nemohol argumentovať tým, že neboli splnené predpoklady na nariadenie neodkladného opatrenia, keďže žalobca ako veriteľ nepreukázal, že v čase rozhodovania súdu disponuje voči dlžníkovi vykonateľnou pohľadávkou. V zmysle aktuálnej judikatúry (R č. 2/2022) je nutné pojem „vymáhateľnosť“ vnímať v zmysle pojmu „žalovateľnosť“ pohľadávky, teda vymáhateľnosť, ako vlastnosť pohľadávky nastupuje ešte pred jej vykonateľnosťou. Pohľadávka teda nemusí byť v čase rozhodovania súdu vykonateľná.

45. Odvolací súd sa v odseku 12. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyjadril ku interpretácii ustanovenia § 329 ods. 3 CSP tak, že zmena judikatúry nie je skutkovou okolnosťou, a teda na danú situáciu ho aplikovať nemožno. Dovolací súd k tomu uvádza, že s uvedeným konštatovaním odvolacieho súdu v zásade možno súhlasiť, avšak v tu riešenom prípade vo výsledku, hoci vyvolanom judikátom R č. 2/2022, ide o zmenu skutkových okolností v zmysle § 329 ods. 3 CSP v spojení s § 325 ods. 1 CSP. Dovolací súd považoval za dôvodné zohľadniť okolnosti danej veci a prihliadnuť na skutočnosť, že zmena judikatúry (R č. 2/2022) vyvolala potrebu posudzovania návrhu z hľadiska existencie (zmeny) iných skutkových okolností (existencia vymáhateľnej pohľadávky) ako predpokladov podstatných pre rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia súvisiaceho s konaním o neúčinnosť právneho úkonu, než ktoré za relevantné považoval (neexistencia judikovanej, vykonateľnej pohľadávky) a o ktorých rozhodol súd v konaní o skoršom návrhu veriteľa na nariadenie neodkladného opatrenia.

46. Pri interpretácii ustanovenia § 329 ods. 3 CSP bolo potrebné v danej situácii rešpektovať dodržanie princípov právneho štátu, najmä princípu právnej istoty, podľa ktorého môže každý legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít. V súvislosti s tým dovolací súd uvádza, že súd, ktorý rozhoduje po zmene judikatúry, nemôže vedome aplikovať nesprávny, judikátúrou už prekonaný názor. Dotknuté ustanovenie § 329 ods. 3 CSP je nutné interpretovať s prihliadnutím na jeho účel a zmysel, nakoľko pri striktné gramatickej interpretácii, akú použil odvolací súd, môže dôjsť k porušeniu zásad spravodlivosti tak ako tomu bolo v preskúmanom prípade.

47. Ustanovenie § 329 ods. 3 je v Civilnom sporovom poriadku z hľadiska systematického zaradené do prvého dielu o neodkladných opatreniach a zabezpečovacích opatreniach, tretej hlavy tretej časti upravujúcej osobitné procesné postupy (§ 265 až 354 CSP), týka sa teda opatrenia súdu ako osobitného, výsostne procesno-právneho inštitútu a prostriedku bezodkladnej ochrany a nápravy porušených práv oprávnených subjektov.

Z tohto systematického zaradenia, definičného vymedzenia a procesnoprávneho charakteru neodkladného opatrenia (obdobne i zabezpečovacieho opatrenia) vyplýva, že ust. § 329 ods. 3 CSP má prednosť pred úpravou v § 230 CSP, zaradenou do druhej časti o konaní v prvej inštancii (§ 156 až 264 CSP). Z tejto osobitosti úpravy potom vyplýva aj potreba takej interpretácie ustanovenia § 329 ods. 3 CSP, ktorá rešpektuje procesnoprávny charakter, zmysel a účel dotknutého neodkladného opatrenia. Z tohto nazerania potom za zmenenú skutkovú okolnosť bolo v danom prípade potrebné považovať aj zmenu okolností, ktoré má súd posudzovať ako podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia. Nie je podstatné, že túto zmenu nepriamo vyvolala zmena judikatúry prijatej v dobe po prvom návrh žalobcu zamietajúcim rozhodnutí. Podstatné je, že v dobe rozhodovania súdu prvej inštancie o predmetnom (druhom) návrhu žalobcu na nariadenie neodkladného opatrenia, mal súd (v zmysle R č. 2/2022) skúmať inú okolnosť ako v prvom prípade, a to existenciu vymáhateľnej pohľadávky ako žalovateľnej na súde a nie existenciu pohľadávky už judikovanej (vykonateľnej). Z hľadiska dovolacím súdom preferovanej materiálnej ochrany aj procesných práv strán, a z tohto dôvodu za použitia extenzívneho výkladu hypotézy procesného ustanovenia § 329 ods. 3 CSP, bolo vyššie uvedené potrebné v tomto prípade považovať za zmenu skutkových okolností významných pre rozhodnutie, a preto právoplatné rozhodnutie, ktorým bol

zamietnutý prvý návrh žalobcu na nariadenie neodkladného opatrenia, netvorí prekážku rozhodnutej veci.

48. Dovolací súd len dodáva, že pri opačnom závere by sa žalobca už nedomohol spravodlivosti. V prípade prvého zamietnutého návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia považoval dovolací súd za skutkovú okolnosť významnú pre rozhodnutie neexistenciu judikovanej (vykonateľnej) pohľadávky. V prípade druhého návrhu ide podľa dovolacieho súdu o inú skutočnosť, existenciu vymáhateľnej (žalovateľnej) pohľadávky, a hoci sa takáto

ich právna kvalifikácia opiera o výklad právnych noriem aplikovaných a interpretovaných

aj v judikáte R č. 2/2002, nijako to nemá vplyv na to, že z hľadiska rozhodovania o dôvodnosti návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia ide kvalitatívne o okolnosť odlišnú od tej, ktorú považoval za významnú súd pri prvom, návrh zamietajúcom rozhodnutí. Preto je v danom prípade dôvodné toto považovať za zmenu skutkových okolností významných pre rozhodnutie v zmysle § 329 ods. 3 CSP. Nejedná sa teda iba o odchylné právne posúdenie rovnakej skutočnosti ako uvádzal v napadnutom rozhodnutí dovolací súd. Ďalej dovolací súd uvádza,

že pri rozhodovaní mal na zreteli aj čl. 3 Základných princípov CSP, pričom slovné spojenie „dôjde k zmene skutkových okolností významných pre rozhodnutie“ v ust. § 329 ods. 3 CSP považoval za potrebné vykladať širšie, s dôrazom na procesnoprávny charakter úpravy dotknutých súdnych opatrení a účel tejto právnej úpravy.

49. Na vyššie uvedené závery teda nemá vplyv rozhodnutie najvyššieho súdu

z 19. marca 2018, sp. zn. 3Cdo/198/2017, na ktoré poukazoval dovolací súd v napadnutom rozhodnutí, zvyrazňujúc hľadisko zmeny právneho posúdenia rovnakých okolností.

Podľa uvedeného rozhodnutia nový, teda judikatúrou nanovo, prípadne inak formulovaný právny názor sa aplikuje aj do minulosti (retrospektívne). Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza. Pokiaľ dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla; ide o tú istú normu, iba je nanovo vyjadrený jej obsah. Z toho vyplýva, že účinky zmeny judikatúry nemožno obmedziť len do budúcnosti. Súd, ktorý rozhoduje po zmene judikatúry, nemôže vedome aplikovať nesprávny, judikatúrou už prekonaný názor. Nový právny názor je vzhľadom na to potrebné aplikovať aj na všetky

už prebiehajúce konania. Tým sa prípustné retrospektívne pôsobenie zmeny judikatúry líši od neprípustného retroaktívneho pôsobenia právnych noriem.

50. Je možné uzavrieť, že v danom prípade z hľadiska interpretácie ustanovenia

§ 329 ods. 3 CSP za zmenu skutkových okolností významných pre rozhodnutie je možné považovať aj zmenu posudzovania podmienok pre nariadenie neodkladného (zabezpečovacieho) opatrenia súdom, vyvolanú neskoršou judikatúrou (najvyšších súdnych autorít) k výkladu toho, čo patrí do okruhu týchto podmienok.

51. Na základe vyššie uvedených skutočností je dovolací toho názoru, že konanie o návrhu žalobcu na nariadenie neodkladného opatrenia bolo zaťažené vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP, nakoľko súdy nižších inštancií zvolili nesprávny procesný postup, v dôsledku ktorého došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý súdny proces tým, že predmetný návrh nebol meritórne posúdený a konanie bolo zastavené napriek tomu, že došlo k zmene podstatných okolností, ktoré odôvodňujú aplikáciu § 329 ods. 3 CSP.

52. Podľa ust. § 449 ods. 1 a 2 CSP, ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší. (2) Dovolací súd zruší aj rozhodnutie súdu prvej inštancie, len ak nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia dovolacieho súdu.

53. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolací súd napadnutým rozhodnutím potvrdil ako vecne správne rozhodnutie súdu prvej inštancie o zastavení konania, hoci k tomu neboli splnené procesné podmienky (§ 161 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 230 CSP a contrario). Z dôvodov už vyššie uvedených, podľa obsahu predloženého spisu, nevyplynula totožnosť predmetu rozhodovania v danej veci oproti predchádzajúcemu rozhodnutiu o prvom návrhu žalobcu na nariadenie neodkladného opatrenia, a teda

záver odvolacieho súdu v napadnutom rozhodnutí o existencii neodstrániteľnej prekážky postupu konania, t.j. prekážky res iudicata nebol správny a došlo k porušeniu zásady zákazu denegatio iustitiae. Tento postup súdov oboch nižších inštancií, v dôsledku ktorého sa v podstate odmietli vecne zaoberať a prípadne poskytnúť ochranu žalobcom uplatnenému právu, je dôvodné považovať za porušenie práva žalobcu na spravodlivý súdny proces, za odmietnutie spravodlivosti. Nevyhnutným následkom tohto zistenia v dovolacom konaní, o dovolateľom dôvodne namietanej zmätočnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP, muselo byť zrušenie tak dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj rozhodnutia súdu prvej inštancie, keďže nápravu v tomto prípade nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 449 ods. 1 a 2 CSP).

K prípustnosti dovolania z dôvodov podľa § 421 ods. 1 CSP

54. Čo sa týka dovolateľom vyvodzovanej prípustnosti dovolania aj podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolací súd uvádza, že dovolanie podané z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci je v tomto prípade vylúčené na základe § 421 ods. 2 CSP, podľa ktorého dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP. Napadnuté uznesenie odvolacieho súdu pritom predstavuje rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie o zastavení konania, čo je prípad upravený v § 357 písm. a) CSP.

Z uvedeného vyplýva, že dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je v danom prípade prípustné, v dôsledku čoho sa dovolací súd dovolaním z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci v tejto časti ďalej nezaoberal.

55. Dovolací súd len na okraj poznamenáva, že sa oboznámil aj s procesom doručovania jednotlivých rozhodnutí súdov nižších inštancií stranám sporu, ako aj podaní žalobcu protistrane. V konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podlieha proces doručovania podaní a rozhodnutí osobitnému režimu upravenému v § 331 CSP.

Zo spisu je zrejmé, že návrh žalobcu na nariadenie neodkladného opatrenia nebol doručený protistrane na vyjadrenie, rozhodnutie súdu prvej inštancie nebolo doručené žalovanému, odvolanie žalobcu nebolo doručené protistrane na vyjadrenie, rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo doručené žalovanému a dovolanie žalobcu nebolo doručené protistrane na vyjadrenie.

Tento postup je obvyklý a súladný so zákonom v prípade, ak je návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietnutý alebo odmietnutý. V danom prípade bolo konanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia zastavené. K otázke, či (ne)mali

byť rozhodnutia súdov a podania sporových strán, tu najmä dovolanie žalobcu, doručené protistrane na vyjadrenie, dovolací súd uvádza, že súdy nižších inštancií zjavne postupovali analogicky v zmysle § 331 ods. 1 CSP aj čo sa týka doručovania dovolania, pričom sa jedná o legálny postup. Úprava doručovania dovolania je síce upravená v § 436 ods. 3 CSP, avšak osobitná úprava doručovania v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorú súd prvej inštancie analogicky aplikoval aj v dovolacom konaní (kedy nedoručil dovolanie protistrane na vyjadrenie), má aj podľa názoru odvolacieho súdu prednosť.

Uvedeným postupom súdov nižších inštancií pri doručovaní doteraz vo výsledku ani nemohlo dôjsť k ujme žalovaného na jeho procesných (a hmotných) právach, keďže aj v prípade meritórneho rozhodovania o návrhu žalobcu by k doručeniu podaní došlo žalovanej protistrane až spolu s uznesením o nariadení neodkladného opatrenia, rovnako uznesenie odvolacieho súdu sa ostatným stranám doručuje len ak ním bolo neodkladné opatrenie nariadené

(§ 331 ods. 1 CSP). Aj z toto hľadiska dovolací súd z vyššie uvedených dôvodov dospel k záveru o splnení podmienok pre prejednanie veci v dovolacom konaní.

56. Vzhľadom na záver o prípustnosti ako aj dôvodnosti dovolania v časti týkajúcej sa vady zmätočnosti vyvodzovanej z § 420 písm. f) CSP, dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu ako aj uznesenie súdu prvej inštancie podľa ust. § 449 ods. 1 a 2 CSP zrušil a podľa ust. § 450 CSP vrátil vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie Okresnému súdu Galanta. Vzhľadom na kasačnú formu rozhodnutia vo výroku nebolo potrebné osobitne deklarovať odmietnutie časti dovolania podaného

podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP pre jeho vyššie konštatovanú neprípustnosť v zmysle ust. § 447 písm. c) CSP.

57. V ďalšom konaní bude úlohou Okresného súd Galanta vec prejednať a opätovne rozhodnúť za rešpektovania vyššie uvedených záverov dovolacieho súdu o absencii prekážky veci rozhodnutej (§ 455 CSP per analogiam).

58. Podľa § 453 ods. 3 CSP, ak dovolací zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania.

59. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.